

МОТИВИ

към проект на Наредба за изменение и допълнение на Наредба № 17 от 2008 г. за условията и реда за провеждане на диагностика, профилактика и контрол на внасяните паразитни болести (Обн. ДВ. бр.71 от 2008 г., изм. и доп. бр.72 от 2008 г., бр.88 от 2013 г. и бр. 25 от 2019 г.)

Причини, които налагат приемането на нормативния акт:

В Министерство на здравеопазването постъпи писмо от три туристически асоциации с молба за отмяна на чл. 19 от Наредба № 17 от 2008 г. за условията и реда за провеждане на диагностика, профилактика и контрол на внасяните паразитни болести и създаване на ефективна система за адекватно информиране на всички пътуващи (независимо от това дали те ползват услугите на туроператори или не). С посочения член от наредбата е вменено задължение на туристическите фирми, които организират пътувания в тропически страни да осигуряват на пътуващите специализирана информация относно рисковете и начините за предпазване от заразяване с малария и с други тропически паразитни болести и тяхната профилактика, като тази информация се представя от лекар с призната специалност по „медицинска паразитология“.

В тази връзка е проведена работна среща между Министерство на здравеопазването, Министерство на туризма и заинтересованите страни за обсъждане на възможностите за информиране на пътуващите в ендемични за тропически заболявания държави.

Изискано е становище и от Експертния съвет по медицинската специалност „Медицинска паразитология“ към министъра на здравеопазването, с което е предложено специализирана информация относно начините на предпазване от заразяване с малария и други тропически болести пътуващите да могат да получават от интернет страницата на НЦЗПБ и РЗИ.

По данни на СЗО, през 2022 г. в света са регистрирани 249 млн. случая на малария, от които 608 000 починали в 85 държави в света. 95% от заболялите са в Африканския регион на СЗО, като децата до 5 г. представляват около 80% от всички регистрирани случаи. Отчита се нараства с 5 млн. случая спрямо 2021 г.

С промяната в климата и постепенното затопляне в редица държави, в т.ч. и в България, нараства възможността за установяване на местно предаване на причинителя чрез подходящи вектори (комари). Изменението на климата е една от многото заплахи за глобалния отговор на разпространението на малария. Промените в температурата, влажността и валежите могат да повлияят на поведението и оцеляването на комарите,

пренасящи малария. Екстремните метеорологични явления, като горещи вълни и наводнения, също могат пряко да повлияят на предаването и тежестта на протичане на заболяването.

През 1965 година България е призната от СЗО за страна с ликвидирана малария, но поради честите пътувания на български граждани до страните от тропическите и субтропически региони, ежегодно в нашата страна се регистрират случаи на малария. Нараства броят на пристигащите от маларийни райони наши и чужди граждани, които са потенциални източници на малария. Освен това преболедевалите от малария могат да носят паразитите в себе си до три години и особено през летните месеци, когато има комари да бъдат източници за възникване на местна малария.

Освен това, пътуващите в страни от Африка са изложени на риск от заразяване с тропическа малария, която при липса на имунитет и на лекарствени продукти (неразрешени за употреба у нас) може да доведе до летален изход. За последните 5 години в страната са регистрирани 37 случая на малария, от които 27 са при български граждани, пребивавали в страни от африканския регион. За периода 2021 — 2023 г. са установени и 4 смъртни случая при български граждани, заболели от тропическа малария с причинител *Plasmodium falciparum*. Заболели от малария има и сред почиващи в област Занзибар, Танзания.

Това изисква при пътуване в ендемични за малария и други тропически болести държави гражданите да бъдат своевременно запознати за рисковете и начините за предпазване.

С оглед разпоредбите на чл. 61 от Закона за здравето са прецизирани и текстовете в наредбата, отнасящи се до условията и реда за извършване на задължителна изолация на болни от и заразноносители на малария.

Цели, които нормативният акт си поставя:

С настоящия проект на нормативен акт са уточнени текстовете, касаещи предоставянето на информация на пътуващите за разпространението на паразитните болести по света и препоръчителните предпазни мерки спрямо тях.

Националният център по заразни и паразитни болести (НЦЗПБ) следва да поддържа актуална информация на интернет страницата си, която да се използва като основен източник от пътуващите, както с цел туризъм, така и при извършване на други дейности (пребиваване, труд) в държави с риск от заразяване от тропически болести.

Информация, свързана с разпространението, лечението и химиопрофилактиката на малария, съгласно препоръките на Световна здравна организация, ще се изготвя от НЦЗПБ

и предоставя на Регионалните здравни инспекции и лечебните заведения периодично, с цел повишаване на тяхната информираност и готовност при внос на заболяването в страната.

В изпълнение на изискване на Закона за здравето относно провеждането на задължителна изолация на болни и носители на малария в проекта на наредба е разписан ред за провеждането ѝ в лечебно заведение за болнична помощ и в дома. Посочено е, че същата ще се провежда за срок, определен със заповед на министъра на здравеопазването по предложение на главния държавен здравен инспектор.

Задължителната изолация на болните и заразноносителите на малария ще се извършва с предписание, издадено от директора или от оправомощен от него заместник-директор на съответната регионална здравна инспекция.

Преценката за провеждане на изолация в дома или в лечебно заведение ще се извършва от лекар с призната специалност по „медицинска паразитология“ или „инфекциозни болести“ въз основа на определи критерии като тежест на клиничното протичане; наличие на усложнения; изолиран причинител; наличие на всички форми на *Plasmodium falciparum* при морфо-паразитологично изследване; наличие на бременност; поредност на боледуването; необходимостта от провеждане на стационарно или амбулаторно лечение; възможност за придържане към лечението в амбулаторни условия, ако е показано.

Лицата, които писмено и изрично са заявили отказ от изолация в лечебно заведение за болнична помощ, независимо от наличието на горепосочените условия ще се изолират в домашни условия.

Изолацията в лечебно заведение за болнична помощ на лицата ще може да се прекратява при медицинско заключение за липса на медицински риск от приключване на болничното лечение въз основа на:

1. обективни данни за стабилно общо състояние и пълно клинично оздравяване и трикратен отрицателен резултат за маларийни паразити; или
2. наличие на клинично подобрение, възможност за придържане към лечението в амбулаторни условия, липсата на риск от заразяване на вектори (комари) съобразно установения потенциален малариен сезон за страната (от началото на месец април, до края на месец октомври) и при възможност за последваща изолация в домашни условия до изтичането на определения с предписанието срок.

Малария е паразитно заболяване, което не се предава от човек на човек. Основна роля за възникване на заболяване е наличието на вектор (заразен комар), който чрез ухапване предава инфекцията на човек. При малария няма контактни лица, които са в риск от

заразяване и заболяване и евентуално последващо разпространение на болестта. Поради тази причина, не се налага прилагането на разпоредбата на Закона за здравето, касаеща въвеждането на задължителна карантина на близки контактни лица на болен или заразноносител на малария.

Финансови и други средства, необходими за прилагането на новата уредба:

Предложеният проект на акт, няма да окаже въздействие върху държавния бюджет. И към момента, болните и заразноносителите се лекуват в амбулаторни или в стационарни условия, съобразно тежестта на протичане на заболяването.

Прилагането на нормативния акт не изисква и допълнителни финансови и/или други средства, които да бъдат направени от компетентните контролни органи в рамките на изпълнение на функционалните им задължения и отговорности.

Не се очаква предложеното прецизиране на разпоредбите, свързани с информирането на пътуващите от различни организации и туристически оператори, в зависимост от характера на тяхното пътуване, да доведе до допълнителни финансови средства за стопанските субекти поради обстоятелството, че не се въвеждат нови изисквания, а съществуващите се облекчават - отменя се задължението на туристическите фирми, които организират пътувания в ендемични за паразитни болести страни да предоставят специализирана информация чрез лекар паразитолог. Информацията ще бъде налична на интернет страницата на НЦЗПБ и туристическите фирми ще насочват към нея.

Очаквани резултати:

С проекта на нормативен акт се създава възможност за лесен и бърз достъп на гражданите до актуална и специализирана информация за разпространението, риска от заразяване и методите на предпазване от тропическите паразитни болести, като същата ще бъде публична на интернет страницата на Националния център по заразни и паразитни болести.

Посочената информация ще бъде предоставяна и на регионалните здравни инспекции и лечебните заведения с цел повишаване на тяхната информираност. Това е допълнителен начин за разпространение и достъп до информация и за гражданите, пътуващи или завръщащи се от ендемични за тропически паразитни болести държави.

Чрез наличието на актуална информация и възможността на гражданите да се запознаят с нея, ще се увеличи и тяхната информираност, бдителност и реакция за

предпазване от заразяване и навременно търсене на медицинска помощ при наличие на първи симптоми на заболяването.

Едновременно с това изолацията на болен или заразеностел на малария ще доведе както до неговото правилно лечение и намаляване на рисковете от усложнения и смъртен изход, така и до намаляване на възможността за местно разпространение на малария отново в страната, чрез адаптиране на комарните популации у нас към разпространението на болестта.

С прецизирането на разпоредбите в проекта на наредба, касаещи потока на информация, отговорностите на различните институции и работодатели по информирането на гражданите за рисковете от заразяване и начините на предпазване, както и възможностите за изолация в дома и в лечебно заведение за болнична помощ при определени критерии ще спомогнат за изготвянето на национален отговор на реакция при евентуално разпространение на заболяването в страната.

Анализ на съответствието с правото на Европейския съюз:

След извършен анализ за съответствие с европейското право се установи, че обществените отношения, предмет на проекта за тази наредба, не са регламентирани в европейското законодателство. Уредбата на обществените отношения, предмет на проекта на наредба, е въпрос на национално решение и е от компетентността на отделните държави-членки. Това произтича от разпоредбата на чл. 168, пар. 7 от Договора за функциониране на Европейския съюз, която предвижда изключителна компетентност на държавите-членки по определяне на здравната им политика.